

การบริหารการศึกษาเชิงพุทธสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา

Administration of Buddhist Education for Educational Success of Schools

พระสุริยา ฐิตปสาโท

Phra Suriya Thitapasato

พระมหาเผด็จ จิรกุลโธ

Phramaha Padet Chirakulo

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Email: sun072@hotmail.com

บทคัดย่อ

การจัดการความรู้ทางพระพุทธศาสนาจะต้องมีความเข้าใจก่อนว่า ความรู้คืออะไร ความรู้มีกี่ประเภท แต่ละประเภทมีวิธีการเข้าถึงอย่างไร การแสวงหาความรู้ทำอย่างไร และเมื่อนำความรู้ทางพระพุทธศาสนา มาจัดการเพื่อให้เป็นระบบตามหลักการการบริหารการศึกษาจะเข้าถึงความรู้ได้อย่างไรอันจะทำให้เกิดประโยชน์ และความเหมาะสมมากที่สุด และจะอย่างไรให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ สำหรับการจัดการความรู้ทางโลกสถานศึกษาโดยผู้บริหารมีหน้าที่โดยตรงที่จะนำพาผู้เรียนไปถึงเป้าหมาย ตามหลักสูตรการศึกษาที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: การบริหาร, การศึกษา, เชิงพุทธ, ความสำเร็จ, สถานศึกษา

Abstract

Knowledge management in Buddhism must first understand that What is knowledge, How many types of knowledge, How can each type be accessed, How to seek knowledge, and when the knowledge of Buddhism is managed in order to be systematic according to the educational administration principles, how to access the knowledge, which will bring the most benefits and appropriateness and remember how to make the school succeed as intended. For knowledge management in the world, the school has a direct responsibility to bring the students to the goal of the educational program.

Keyword: Management, Education, Buddhism, Succeed, School

บทนำ

พระพุทธศาสนามีหลักธรรมคำสอนที่ปรากฏในพระไตรปิฎก 84,000 พระธรรมขันธ์ ได้มีการแปลจากภาษาบาลี สู่ภาคภาษาไทยเรียกว่า “พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” มีจำนวน 45 เล่ม (ปกสีฟ้า) นักวิชาการ นักการศึกษา ได้ใช้พระไตรปิฎกฉบับนี้ในการสืบค้น การศึกษาค้นคว้า การอ้างอิง ทั้งการเขียนตำราวิชาการ การเขียนบทความ แม้กระทั่งการนำไปเทศน์สอนของพระภิกษุสามเณรทั่วประเทศก็อ้างอิง พระไตรปิฎกจึงเป็นข้อมูลชั้นปฐมภูมิในการนำมาใช้บริหารจัดการการศึกษาแก่ผู้ต้องการ เรียนรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

ในบทความนี้ผู้เขียนมีความสนใจที่จะศึกษาความเชื่อมโยงของคำสอนในพระพุทธศาสนากับการบริหารการศึกษาว่ามีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร คำถามสำคัญในการศึกษาในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร และจะจัดการศึกษาอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด เพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จที่ตั้งเป้าไว้

1. การแสวงหาความรู้

การแสวงหาความรู้หรือการได้ประสบการณ์ชีวิตของมนุษย์ในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้มนุษย์เกิดการค้นคว้าเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่มนุษย์อยากรู้ ฉะนั้นเมื่อมนุษย์ ใฝ่ศึกษาหาความรู้เพื่อให้หายสงสัยในศาสตร์สาขาต่าง ๆ นั้นหมายความว่ามนุษย์ได้ก้าวเข้าสู่มิติของปรัชญา คือกระบวนการอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่าง ๆ นั้นเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสวงหาความรู้ด้านพุทธศาสตร์ จะนำไปสู่การค้นพบ ตามพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ได้ทรงทำไว้เป็นแบบอย่าง จึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษาอย่างยิ่ง

ความรู้นั้นอาจจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าประสบการณ์ (Nicholas Walliman, 2005) ได้กล่าวว่า ประสบการณ์มันเป็นแหล่งความรู้อย่างหนึ่ง หมายถึงการได้สังเกตเห็นสิ่งที่จริง หรือการมีประสบการณ์กับข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดความรู้และความเข้าใจ ดังนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำตามแบบอย่างหรือทำตามข้อมูลที่รับทราบมา หรือจากการพูดก็ทำให้เกิดความรู้ขึ้นได้ แต่ระดับของความรู้ก็อาจแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่เรียนรู้ การแสวงหาความรู้จึงอาจหมายถึงการเรียนรู้จากการรับข้อมูลต่าง ๆ แล้วนำมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือทำให้เกิดทักษะหรือความสามารถด้านต่าง ๆ และการแสวงหาความรู้ยังเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาที่เป็นระบบการเรียนการสอนที่มีอยู่ทั่วไปที่เป็นสากล

ในทางพระพุทธศาสนาจัดการเล่าเรียนและการศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของการแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะเรื่องการเรียนรู้ไตรสิกขา คือศีลสิกขา สมาธิสิกขา ปัญญาสิกขา เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่ชาวพุทธต้องเรียนรู้เพื่อฝึกฝนอบรมตนเองโดยการลงมือปฏิบัติจนเกิดผล สิ่งที่สำคัญคือเมื่อลงมือปฏิบัติเราจะรู้ได้ว่าสิ่งที่ปฏิบัตินั้นถูกหรือผิดจากผลลัพธ์ที่ได้นั่นเอง ความรู้ที่เกิดจากการได้ยินได้ฟังมาจากบุคคลอื่นแล้วเรากำหนดจดจำเอาไว้ จะเป็นความรู้ที่ถูกหรือผิดก็ได้เพราะได้ยินได้ฟังตาม ๆ กันมา หรือในปัจจุบันโลกของโซเชียลเน็ตเวิร์กมีการส่งข้อความกระจายข้อมูลกันอย่างรวดเร็วมาก ข้อมูลที่ส่งต่อ ๆ กันมามีทั้งถูกทั้งผิด ถ้าไม่ได้รับการตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลอื่นด้วย ก็อาจทำให้เกิดการตัดสินใจที่ผิดพลาดจากข้อมูลที่ได้รับมาได้ และอาจทำความเสียหายให้เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นได้ด้วย การรับข้อมูลทางโซเชียลมีเดียจึงต้องใช้วิจารณญาณอย่างมาก

ลักษณะของการส่งข้อความทางโซเชียลเน็ตเวิร์ก มักจะให้ข้อมูลที่ดูเหมือนจะเป็นจริง มีสถานที่จริง บอกช่วงเวลาที่จะเกิด มีเหตุมีผล แต่ไม่สามารถอ้างแหล่งที่มาได้ และจบลงที่ประโยคที่ว่า “ไม่รู้ว่าเป็นจริงหรือเปล่า รู้ไว้ใช่ว่า” ผู้ได้รับข้อความมาอ่านแล้วเห็นว่า เพื่อนส่งมาให้ก็ส่งต่อไปโดยไม่ได้อ่านข้อมูลเพิ่มเติม กลายเป็นเครื่องมือของคนเขียนข้อความนั้นไป ทางที่ดีเมื่อได้รับข้อความต่าง ๆ มาแล้วก่อนที่จะส่งต่อไปให้กับผู้ใด ควรที่จะตรวจสอบข้อมูลนั้นก่อนว่ามีความจริงมากน้อยแค่ไหน หรืออย่างน้อยได้หาข้อมูลแล้ว ว่าเจอข้อมูลอะไรที่เกี่ยวข้องบ้างหรือไม่เจออะไร ก่อนที่จะส่งต่อไปให้คนอื่น จะได้ไม่เหมือนกระต่ายหนีตายเพราะเข้าใจว่ามะพร้าวหล่นคือแผ่นดินไหว

ลักษณะการแสวงหาความรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ถือหลักกาลามสูตร ที่กล่าวไว้ว่า “อย่าปลงใจเชื่อว่า....” ดังนั้น เวลาเรียนผู้เรียนต้องเก็บความศรัทธาไว้ก่อน เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์สังเคราะห์ ข้อมูลที่ได้รับจะทำให้ได้มาซึ่งความรู้ที่แท้จริง ความรู้ที่เกิดจากความเชื่อหรือความศรัทธา คือความรู้ที่ยังพิสูจน์ไม่ได้ 100 % จนกว่าจะได้ลงมือพิสูจน์ แต่ก็มีข้อแม้ว่าการจะพิสูจน์อะไรให้ได้ผลที่ถูกต้อง การพิจารณาใช้เครื่องมือที่จะพิสูจน์ก็ต้องเหมาะสมกับเรื่องที่เรียนด้วย เหมือนการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ก็ต้องใช้เครื่องมือพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้นการเรียนวิชาพุทธศาสตร์ก็ต้องใช้เครื่องมือทางพุทธศาสตร์ในการพิสูจน์ จะใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์มาทดลองมาพิสูจน์ทางพุทธศาสตร์แล้วสรุปว่าไม่ได้ผลก็จะไม่ถูกต้อง เพราะความรู้แบบธรรมดาก็ใช้วิธีแบบธรรมดาในการศึกษา ความรู้แบบพิเศษก็ต้องใช้วิธีแบบพิเศษในการศึกษาเช่นกัน

ความรู้ที่เกิดจากการมองเห็นบางครั้งก็จริงบางครั้งก็ไม่จริงเช่นกัน ทั้งนี้อาจเกิดจากด้านกายภาพ คุณภาพสายตา หรือยืนมองคนละมุมกับคนอื่น ทำให้เห็นภาพต่างกันไปได้ แต่สิ่งที่สำคัญคือความเข้าใจหรือการตีความสิ่งที่เห็น การแปลความหมายจากสิ่งที่เห็นนั้นจะอาศัยประสบการณ์เดิมในอดีตมาตัดสิน เพราะสิ่งที่เห็นอาจเป็นความจริงเฉพาะหน้า เราจะรู้ได้อย่างไรว่าสิ่งที่เห็นเป็นความจริง หรือมีอะไรมายืนยันว่าจริง การใช้ประสบการณ์เป็นสิ่งที่บอกเราว่าสิ่งที่เห็นนั้นเป็นความจริงเฉพาะหน้า แต่สิ่งที่บอกเราว่าอะไรเป็นความจริงสากลคือเหตุผลนั่นเอง

โดยสรุปการแสวงหาความรู้ในทางพระพุทธศาสนานั้น ความรู้จะเกิดจากบุคคล และสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยความรู้ที่ถูกต้องมีประโยชน์จะได้รับถ่ายทอดจากบุคคลที่เรียกว่า กัลยาณมิตร อีกส่วนหนึ่งเกิดจากสิ่งที่เรียกว่าโยนิโสมนสิการ การพิจารณาโดยแยบคาย จากสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว การแสวงหาความรู้โดยมีกัลยาณมิตรและโยนิโสมนสิการ จะนำมาซึ่งความรู้ที่ถูกต้องและความรู้จริงแท้ อันจะนำมาซึ่งความสุขความสำเร็จของชีวิตได้ ส่วนการแสวงหาความรู้ทางโลกก็ต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในรายวิชาที่สอนนั้น

2. การเข้าถึงความรู้

การศึกษาเล่าเรียนเป็นกระบวนการในการเข้าถึงความรู้ ซึ่งถ่ายทอดจากครูสู่ศิษย์ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1) พหุสสุตา หมายถึงความเป็นผู้ได้ยินได้ฟังมาก การได้สดับตรับฟังมามากและการรับเอาข้อเท็จจริงจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ รวมไปถึงการดูและการอ่านด้วย คือมีนิสัยชอบฟัง ชอบอ่าน ชอบค้นคว้า ยึดหลัก “เรียนจากครู ดูจากตำรับ สดับปาฐะ”

2) ธตา หมายถึง ความจำได้ เมื่อได้ยินได้ฟังแล้วก็สามารถจับหลัก สารสำคัญไว้ได้และทรงจำไว้อย่างแม่นยำ คือมีความจำดี รู้จักจับสาระสำคัญ จับหลักให้ได้ แล้วจำได้แม่นยำ คนที่ความจำไม่ดี เพราะภพในอดีตชอบพูดปด ตี๋มสุรามากๆ ดังนั้น ถ้าในชาตินี้เลิกตี๋มสุรา เลิกพูดปดและพยายามบ่อย ๆ หมั่นจดหมั่นเขียนบ่อย ๆ ไม่ช้าก็จะเป็นผู้มีมีความจำดี

3) วจสา ปริจิตา หมายถึง คล่องปาก ท่องบ่น หรือพูดอยู่เสมอจนคล่องแคล่ว ชัดเจน คือความตั้งใจท่อง ต้องฝึกท่องให้คล่องปากท่องจนขึ้นใจ จำได้คล่องแคล่วชัดเจน ไม่ต้องพลิกตำรา โดยเฉพาะพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นความจริงแท้แน่นอนไม่เปลี่ยนแปลง ควรท่องไว้ให้ขึ้นใจทุกข้อทรงความให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ส่วนวิชาการทางโลกยังมีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ เพราะยังไม่มีใครรู้จริง จึงควรท่องเฉพาะที่สำคัญ และหมั่นคิดหาเหตุผลด้วย

4) มนสาอนุpekha หมายถึง ขึ้นใจ ใส่ใจนึกคิดพิจารณาจนอยู่ในใจ นึกถึงครั้งใดก็ปรากฏให้เห็นชัด คือความตั้งใจขบคิด ใส่ใจนึกคิด ตรึกตรองสาวเหตุสาวผล ให้เข้าใจตลอด พิจารณาให้เจนจบ นึกถึงครั้งใดก็เข้าใจไปพร้อมหมด

5) ทิฏฐิยา สุปฏิวิทธา หมายถึง แทงตลอดด้วยปัญญา มีความเข้าใจลึกซึ้งมองเห็นประจักษ์แจ้งด้วยปัญญาทั้งในส่วนเนื้อความและเหตุผลคือเข้าใจแจ่มแจ้ง ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติความรู้กับใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อย่างไรก็ตาม トラバドที่ยังไม่ได้ฝึกสมาธิอย่างจริงจังจนสมบัติข้อนี้ จะเกิดไม่เต็มที่

จันงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ (2548) จำแนกความรู้ที่มนุษย์แสวงหาได้ออกเป็น 2 อย่าง คือ

1) ความรู้ในฐานะเป็นวิธีการคือองค์ความรู้ที่เป็นหลักการหรือทฤษฎีที่สามารถนำไปสู่การเข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ ตามที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง ความรู้ในฐานะเป็นวิธีการนี้เป็นที่แสวงหากันมากที่สุดและมีการถกเถียงกันมากที่สุด วิธีการที่มีการศึกษาและได้รับการยอมรับในยุคหนึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงเมื่อเวลาผ่านไป ความรู้ในฐานะเป็นวิธีการนี้ในหลายกรณีเมื่อมีการนำเสนออาจนำไปสู่การขัดแย้งอย่างรุนแรงและมีผลกระทบต่อสังคมอย่างแพร่หลายก็ได้เช่น กรณีการเสนอวิธีการปราบปรามยาเสพติดด้วยวิธีการรุนแรง กรณีการเสนอตั้งบ่อนกาสิโนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อป้องกันมิให้คนไทยไปเล่นการพนันนอกประเทศ และแม้กระทั่งกรณีการปฏิรูประบบราชการก็ล้วนแต่เป็นการนำเสนอ “วิธีการ” เพื่อปรับปรุงการบริหารงานราชการให้มีประสิทธิภาพ ความรู้ที่เป็นวิธีการนี้อาจจะได้มาจากการศึกษา การทดลอง การประชุม สัมมนา การอภิปรายการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผลกระทบขององค์ความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริงซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นกฎเกณฑ์ที่ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติและปรากฏการณ์ทางสังคม

2) ความรู้ในฐานะเป็นเป้าหมายคือองค์ความรู้ที่เกิดจากการใช้กระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงที่ได้รับการยอมรับว่าเป็น “วิธีการ” ที่ถูกต้องซึ่งสามารถนำไปสู่ความจริงที่ต้องการได้ เช่น ความจริงที่ว่าสังคมมีการเปลี่ยนแปลงสังคมถูกครอบงำด้วยลัทธิทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยม สังคมถูกกำหนดโดยประเทศอภิมหาอำนาจ

ทางการเมืองการทหารและทางเศรษฐกิจ หรือความจริงที่ว่าโลกนี้กลม โลกเป็นดาวเคราะห์ดวงหนึ่ง ซึ่งหมุนรอบดวงอาทิตย์รวมทั้งกฎเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ฟิสิกส์เกี่ยวกับสสาร และพลังงาน เป็นต้น

3. ขั้นตอนการเรียนรู้

ขั้นตอนการเรียนรู้ตามแนวคิดของพระพุทธศาสนา เรียกว่า สิกขา 3 หรือการ ศึกษา 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ

- 1) ปริยัติธรรม ได้แก่การศึกษาเล่าเรียน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้เพราะเป็นการศึกษาภาคทฤษฎี อันจะเป็นพื้นฐานไปสู่การปฏิบัติต่อไป
- 2) ปฏิบัติธรรม ได้แก่การนำความรู้จากการศึกษาเล่าเรียนในภาคทฤษฎีมาสู่ขั้น ตอนการปฏิบัติจริง หรือนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับ ฐานะของตน
- 3) ปฏิเวธธรรม ได้แก่ผลที่ได้จากการปฏิบัติ ซึ่งจะรับรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้ปฏิบัติ ย่อมได้รับผลของการปฏิบัติ นั้น ๆ เอง

4. วัตถุประสงค์ของการแสวงหาความรู้ และการเข้าถึงความรู้

วัตถุประสงค์ของการแสวงหาความรู้และการเข้าถึงรู้นั้นเพื่อให้รู้ความจริง เกี่ยวกับเรื่องสำคัญ 5 เรื่องตามแนวทางการศึกษาของพระพุทธศาสนา ซึ่งเริ่มต้นที่ 5 คำถามเกี่ยวกับชีวิต คือ

- 1) ชีวิตคืออะไร
- 2) ชีวิตเป็นอย่างไร
- 3) ชีวิตเป็นไปอย่างไร
- 4) ชีวิตควรให้เป็นอย่างไร
- 5) ชีวิตควรเป็นอยู่อย่างไร

5. กลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (Use of ICT)

ในยุคปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญในการจัดการศึกษาเป็นอย่างมากที่จะนำไปสู่ การเข้าถึงความรู้ของนักเรียน เรียกว่า กลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Use of ICT) การนำ ICT มาใช้ในการบริหารโรงเรียนต้องเริ่มที่ผู้บริหารโรงเรียนก่อนเป็นสิ่งแรก โดยเป็นผู้ตระหนักถึงความ จำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น กำหนดวิสัยทัศน์ใหม่ และทำให้มีการเปลี่ยนอย่างถาวร ซึ่งวิสัยทัศน์ ในการสร้างสรรค์นี้เป็นส่วนสำคัญของกระบวนการของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และสามารถทำให้ ประสิทธิภาพของงานและองค์การสูงขึ้นได้

สำหรับ ICT ที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นส่วนประกอบสำคัญนั้น เป็นเทคโนโลยีใหม่ที่ทุกคนในโลกนี้ นอกจากจะยอมรับว่ามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันโดยไม่อาจปฏิเสธได้แล้ว ยังเป็นเทคโนโลยีที่มีการใช้ มากที่สุดในทุกวงการอีกด้วย ดังนั้นผู้บริหารในวงการการศึกษาที่ยังไม่เคยให้ความสำคัญ ICT ควรพิจารณาถึง กลยุทธ์ข้อใหม่อีกครั้งหนึ่ง ผู้บริหารสามารถนำ ICT มาใช้ปรับปรุงสถานศึกษาใน 2 ขอบเขตงานหลัก ๆ คือ

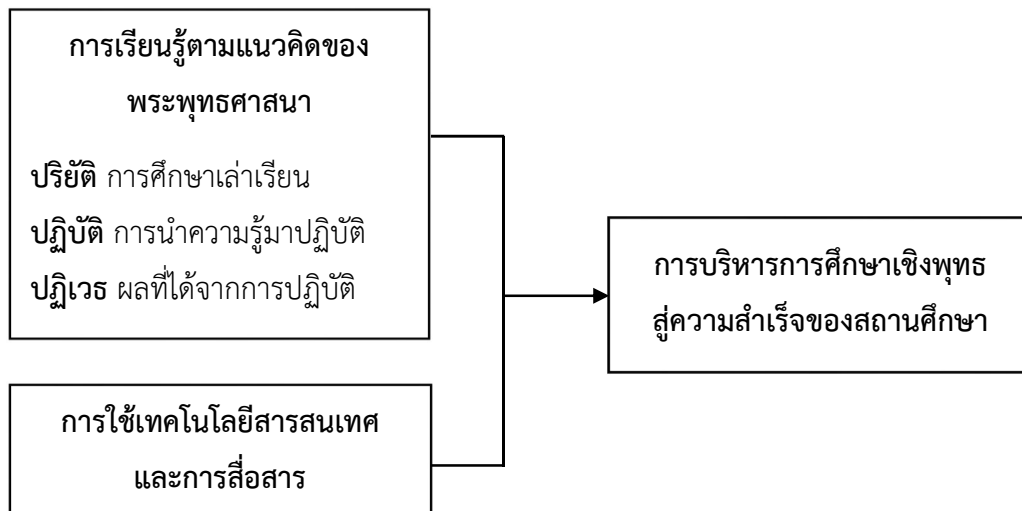
ส่วนที่หนึ่งสำหรับงานด้านบริหาร บริการ และธุรการโรงเรียน ได้แก่ งานด้านบริหารทั่วไป (Administrative Application) เช่น การเงิน บัญชี พัสดุ ทะเบียน สารบรรณ และทรัพยากรบุคคล ช่วย ประหยัดเวลา ลดการทำงานซ้ำซ้อน และงานถูกต้องแม่นยำขึ้น งานหลักสูตร (Curriculum Application)

โดยให้มีการใช้คอมพิวเตอร์เก็บข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตร เช่น ผลการเรียนรู้ อัตราส่วนระหว่างนักเรียนต่อครู งานห้องสมุด (Library Application) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการห้องสมุด เช่น ใช้คอมพิวเตอร์ในการค้นหาหนังสือแทนการใช้บัตรรายการ ทำทะเบียนการยืมและคืนเพื่อสะดวกต่อการติดตาม งานพัฒนาวิชาชีพ (Professional Development Application) ให้ความรู้ เพิ่มทักษะการใช้คอมพิวเตอร์แก่ครู เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนในทุกสาระวิชา งานวิจัย (Research Application) ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการบันทึกรายงาน ผลการวิเคราะห์ ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการวางแผนดำเนินงาน หรือตัดสินใจของผู้บริหาร

ส่วนที่สองสำหรับงานที่เกี่ยวกับครูและนักเรียน ได้แก่ งานแนะแนวและบริการพิเศษ (Guidance and Special Service Application) เช่น ครูสามารถใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการเก็บรายงานผลการเรียน ประวัติการเรียนรู้ ตลอดจนพฤติกรรมนักเรียน และค้นหาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อใช้ในการแนะนำนักเรียนได้หลากหลายสาขาตามต้องการ งานทดสอบ (Testing Application) ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสร้าง ออกแบบและตรวจข้อสอบ วิเคราะห์ และประเมินผลการเรียนในเบื้องต้น และสามารถพัฒนาเป็นการสอบออนไลน์ต่อไปในอนาคต งานสื่อการสอน (Instructional Aids Application) ครูสามารถใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือสื่อสิ่งที่ครูต้องการสอนไปยังนักเรียน เช่น ใช้โปรแกรมมัลติมีเดีย กราฟิก วิดีทัศน์ สร้างความสนใจกระตุ้นการเรียนรู้ ทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ งานใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer-assisted Instruction) ใช้คอมพิวเตอร์ ช่วยในการฝึกหัด การออกแบบบทเรียน การแก้ปัญหาโจทย์วิชาต่าง ๆ โดยนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เหมาะสมกับแต่ละงาน ผลงานวิจัยที่สนับสนุนความเป็นไปได้ของกลยุทธ์นี้ของ Justice Annan (2009) ที่พบว่านักเรียนมีความตื่นตัวและรักการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นหลังจากที่เขาได้ใช้ ICT เข้ามาช่วยสอน ส่วนครูและผู้บริหารหลังจากได้รับการฝึกอบรมก็สามารถใช้ ICT พัฒนางาน และได้ผลตอบกลับมาในเชิงบวกทั้งสิ้น

บทสรุป

การบริหารการศึกษาการให้สอดคล้องกับการจัดการความรู้ทางพระพุทธศาสนาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการศึกษาเรื่องชีวิตของมนุษย์ให้ได้คิดเกี่ยวกับตนเองเป็นสำคัญ ต้องจัดการศึกษาให้สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับตนเองให้ได้ เพราะหากศึกษาเรียนรู้สรรพวิชาหมดทั้งโลกแต่ไม่ได้เรียนรู้ความเป็นไปของตนเองเลย ว่าเกิดมาทำไม อะไรคือความดีความชั่ว อะไรบุญอะไรบาป การเกิดมาอย่างนี้ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าเกิดมาเปล่าแล้วก็ตายไปเปล่า เกิดมาเสียชาติอย่างยิ่ง อย่างน้อยต้องตอบคำถามเกี่ยวกับชีวิต 5 ข้อให้ได้ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษายังต้องเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีให้ทันสมัยเพื่อนำมาใช้จัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้เข้าถึงความรู้ได้อย่างดี ซึ่งนั่นหมายถึงการนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ตั้งไว้

ภาพที่ 1 การบริหารการศึกษาเชิงพุทธสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์. (2548). *สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2550). *ภาวะผู้นำในองค์กร*. กรุงเทพมหานคร: ปัญญาชน.
- ประยงค์ เต็มขวาลา. (2552). แนวคิดและยุทธศาสตร์การเป็นผู้นำ. *เอกสารประกอบการสอนวิชาผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ หลักสูตรดุขฎิบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ภูษิตา อินทรประสงค์. (2552). การวิจัยด้านผู้นำทางการศึกษา. *การสัมมนาวิชาการเรื่องวิกฤติภาวะผู้นำทางการศึกษา: แนวทางการวิจัยและพัฒนา*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Annan, Justice. (2009). Using ICT to improve teacher Performance and enhance students' Understanding. Retrieved October 1, 2021, From [https:// www.changemakers.com/educationafrica/entries/using-ict-improve-teacher-performance-and-enhance](https://www.changemakers.com/educationafrica/entries/using-ict-improve-teacher-performance-and-enhance).
- Nicholas Walliman. (2005). *Your Research Project*. Sage Publication: London.